

sygn. XXV C 3280/19

POSTANOWIENIE

Dnia 18 listopada 2020 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie XXV Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	Sędzia del. Kamil Gołaszewski
-----------------	-------------------------------

po rozpoznaniu 18 listopada 2020 roku w Warszawie na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa A. C., U. C.

przeciwko(...) z siedzibą w W.

o ustalenie i zapłatę

postanawia:

I. udzielić powodom A. C. i U. C. zabezpieczenia roszczenia o ustalenie nieważności umowy o kredyt hipoteczny nr (...) zawartej 6 sierpnia 2008 roku pomiędzy powodami a (...) S.A. Spółka Akcyjna Oddział w Polsce, poprzez unormowanie praw i obowiązków stron na czas postępowania w ten sposób, iż:

a. wstrzymany zostaje, poczynając od 18 listopada 2020 roku do dnia uprawomocnienia się wyroku kończącego postępowanie w zakresie żądania ustalenia, obowiązek powodów spłaty rat kredytu w wysokości i terminach określonych umową na rzecz pozwanego (...)z siedzibą w W.,

b. zakazuje się pozwanemu, poczynając od 18 listopada 2020 roku do dnia uprawomocnienia się wyroku kończącego postępowanie w zakresie żądania ustalenia, złożenia oświadczenia o wypowiedzeniu umowy kredyt hipoteczny nr (...);

II. w pozostałym zakresie oddalić wnioski o udzielenie zabezpieczenia.

sygn. akt XXV C 3280/19

UZASADNIENIE

postanowienia z 18 listopada 2020 r.

Rozpoznaniu podlegał wniosek o udzielenie zabezpieczenia zawarty w piśmie z 9 listopada 2020 r. Zabezpieczeniu podlegało roszczenie o ustalenie nieważności umowy kredytu hipotecznego. Wyrokiem z 28 września 2020 roku sąd ustalił, że zawarta pomiędzy stronami umowa kredytu hipotecznego jest nieważna.

Postępowanie zabezpieczające jest procesową formą tymczasowej ochrony prawnej i spełnia pomocniczą rolę w stosunku do postępowania rozpoznawczego. Jego celem jest zapewnienie efektywności orzeczenia wydanego w postępowaniu, w którym wierzyciel ma dochodzić swego roszczenia, jednakże bez przesądzania o kształcie przyszłego rozstrzygnięcia w sprawie. Zgodnie z art. 730§2 kpc sąd może udzielić zabezpieczenia przed wszczęciem postępowania lub w jego toku, natomiast w myśl art. 730¹§1 kpc udzielenia zabezpieczenia może żądać każda strona lub uczestnik postępowania, jeżeli uprawdopodobni roszczenie oraz interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia.

Według art. 730¹§ 2 kpc. interes prawny istnieje, gdy brak zabezpieczenia uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia lub w inny sposób uniemożliwi lub poważnie utrudni osiągnięcie celu postępowania w sprawie. Osiągnięcie celu postępowania w sprawie w rozumieniu art. 730¹§2 kpc wiązać należy z rodzajem ochrony prawnej, której udzielenia żąda się w postępowaniu cywilnym. O istnieniu podstawy zabezpieczenia można, więc mówić wtedy, gdy bez zabezpieczenia ochrona prawna udzielona w merytorycznym orzeczeniu w sprawie okaże się niepełna.

Natomiast roszczenie jest uprawdopodobnione, jeżeli prima facie jest znaczna szansa na jego istnienie, co nie wyklucza tego, iż w świetle głębszej analizy stanu faktycznego i prawnego, sąd poczyni odmienną ocenę. Wymóg uprawdopodobnienia, a nie dowiedzenia istnienia roszczenia, oznacza zwolnienie strony, obciążonej ciężarem takiego uprawdopodobnienia, z obowiązku zachowania szczegółowych przepisów o postępowaniu dowodowym (art. 243 kpc.). Do uprawdopodobnienia roszczenia nie jest natomiast wystarczające samo tylko przedstawienie twierdzeń co do okoliczności, które roszczenie miałyby uzasadniać.

Rozpoznając pierwszą konieczną do udzielenia zabezpieczenia przesłankę, dla potrzeb udzielenia zabezpieczenia uznać należało, że strona powodowa uprawdopodobniła roszczenie o ustalenie nieważności umowy – zarówno ze względu na sprzeczność umowy z ustawą, jak i jako skutek zawarcia w umowie niedozwolonych postanowień umownych. Odwołać należy się w tym zakresie do szerokich rozważań zawartych w uzasadnieniu wyroku z 28 września 2020 roku, zaś niecelowe jest ich powtarzanie w niniejszym uzasadnieniu.

Istnieje również interes prawny w uzyskaniu zabezpieczenia roszczenia. Oczywiście jest, że orzeczenie ustalające nieważność umowy nie podlega wykonaniu, czego konsekwencją jest brak możliwości wywodzenia interesu prawnego z uniemożliwienia lub poważnego utrudnienia wykonania orzeczenia na skutek braku zabezpieczenia. Art. 730¹§2 kpc przewiduje jednak drugą przesłankę istnienia interesu prawnego – uniemożliwienie lub poważne utrudnienie w inny sposób osiągnięcia celu postępowania w sprawie.

Ta przesłanka będzie w szczególności istniała w przypadku, gdy zachodzi potrzeba zapewnienia uprawnionemu "należytej ochrony prawnej", zanim uzyska ochronę definitywną (ostateczną), czyli zanim zostanie osiągnięty cel postępowania w sprawie, w związku z którym następuje udzielenie zabezpieczenia. Chodzi zatem o udzielenie ochrony prawnej nie przez zapewnienie wykonania orzeczenia w sprawie, ale o usunięcie lub zapobieżenie wyrządzenia szkody uprawnionemu w toku postępowania dlatego, że sprawa nie została jeszcze prawomocnie zakończona. Cel postępowania w sprawie nie ogranicza się bowiem jedynie do wydania merytorycznego orzeczenia, lecz obejmuje swoim zakresem również zapewnienie porządku prawnego, w ten sposób, aby nie doszło do naruszenia praw uprawnionego w okresie trwania tego postępowania. Interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia będzie więc miał miejsce, jeżeli w czasie postępowania prawa uprawnionego zostały naruszone albo są zagrożone naruszeniem, w taki sposób, że wymaga to niezwłocznego zabezpieczenia tych praw przed dalszymi naruszeniami do czasu zakończenia postępowania w sprawie (A. Marciniak (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Tom IV. Komentarz. Art. 730–1095¹, komentarz do art.730¹ teza 9).

Celem postępowania dotyczącego roszczenia o ustalenie jest zakończenie wykonywania nieważnej umowy kredytu, w tym zwolnienie kredytobiorcy od obowiązku dalszego jej wykonywania, tj. świadczenia na rzecz banku. Dalsze spełnianie w całości świadczeń, co do których na obecnym etapie postępowania zostało uprawdopodobnione, że nie mają oparcia w umowie, doprowadzałyby równocześnie do niezasadnego obciążania powodów i dalszego wzbogacania pozwanego, bezzasadnie zwiększając skalę rozliczeń koniecznych w przypadku stwierdzenia nieważności umowy..

Nie ma przy tym znaczenia w jakiej relacji pozostaje wartość świadczeń spełnionych przez kredytobiorcę do wysokości kwoty wykorzystanego kredytu. Co do zasady nie ma podstaw aby odmawiając udzielenia zabezpieczenia doprowadzić do sytuacji, w której kredytobiorca nadal spełniać będzie świadczenia na rzecz banku, co do których nie ma podstaw w zawartej umowie. Ocena istnienia przesłanek zabezpieczenia nie może prowadzić do faktycznego wymuszenia dokonywania, poza umowną podstawą, zwrotu wykorzystanych kwot. Utrzymywanie się

takiego stanu oznaczałoby znaczne utrudnienie w osiągnięciu celu postępowania. Przesądza o istnieniu interesu prawnego w uzyskaniu zabezpieczenia, rozumianego jako konieczność zapobieżenia powstania szkody uprawnionego (konieczności spełniania niezasadnych świadczeń) już w toku postępowania (zob. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 1 kwietnia 2020 r., sygn. VI ACz 1137/19).

Zapewnienie konsumentowi skutecznej ochrony również w formie tymczasowej stanowi element stosownych i skutecznych środków mających na celu zapobieganie stałemu stosowaniu nieuczciwych warunków w umowach zawieranych przez sprzedawców i dostawców z konsumentami, a zatem realizację obowiązku wynikającego z art. 7 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich. Nie bez znaczenia jest przy tym, że aktualny napływ spraw, w tym dotyczących sporów powstałych na tle umów o kredyt indeksowany i denominowany, przekracza możliwości ich rozpoznania przez Sąd Okręgowy w Warszawie w rozsądnym terminie. Biorąc pod uwagę zasadę rozpoznawania spraw zgodnie z kolejnością wpływu, prawomocny wyrok w niniejszej sprawie zapadnie najwcześniej za kilka lat, co oznacza, że przez ten okres konsument zostałby pozbawiony ochrony uprawnień wynikających z dyrektywy 93/13. Równocześnie doprowadziłoby to do naruszenia obowiązków władz publicznych nałożonych dyrektywą. Dlatego też, w sytuacji w której roszczenie konsumenta jest uprawdopodobnione, konieczne jest wykorzystanie wszystkich instrumentów istniejących w porządku prawnym w celu zapewnienia należytej i skutecznej ochrony – w tym udzielenie ochrony tymczasowej na czas trwania procesu.

Zgodnie z art.755 § 1 pkt 1 kpc jeżeli przedmiotem zabezpieczenia nie jest roszczenie pieniężne, sąd udziela zabezpieczenia w taki sposób, jaki stosownie do okoliczności uzna za odpowiedni. W szczególności sąd może unormować prawa i obowiązki stron lub uczestników postępowania na czas trwania postępowania.

W zakresie unormowania praw i obowiązków stron leży również określenie innego terminu spełniania świadczeń, w tym jego odroczenie. Udzielając zabezpieczenia sąd miał na uwadze aby nie obciążać pozwanego ponad potrzebę. Zauważyć trzeba, że interesy pozwanego są zabezpieczone, w przypadku oddalenia powództwa, istniejącym zabezpieczeniem hipotecznym kredytu. Trzeba też podkreślić, że wstrzymanie obowiązku płatności rat w terminach wynikających z harmonogramu oraz wyłączenie możliwości wypowiedzenia umowy, nie oznacza zwolnienia kredytobiorcy z ewentualnego (w przypadku oddalenia powództwa) obowiązku uiszczenia odsetek kapitałowych należnych bankowi za ten okres. Zabezpieczenie jedynie odsuwa termin płatności rat, jednak poza tym nie ingeruje w kształt łączącego strony stosunku, w tym wysokość odsetek umownych czy istniejące zabezpieczenia. Stąd też nie zmierza do zaspokojenia roszczenia.

Uzupełnieniem wstrzymania spłat kredytu jest utrzymanie istniejącego stosunku poprzez wprowadzenie zakazu wypowiedzenia umowy, tak aby uniknąć sytuacji, w której wstrzymanie świadczeń ze strony kredytobiorcy stanowić będzie podstawę do wypowiedzenia umowy przez pozwanego. Istotą zabezpieczenia jest utrzymanie stosunku umownego do czasu zakończenia postępowania, co nie wyklucza uwzględnienia późniejszej zmiany okoliczności zgodnie z zasadami wynikającymi z art.742 kpc.

Wniosek został oddalony w zakresie, w jakim miałyby regulować wstecznie, zarówno wobec wniosku o zabezpieczenia, jak i postanowienia, stosunki między stronami.

W związku z powyższym orzeczono jak w sentencji postanowienia.